

Висновки. Теоретичне обґрунтування цієї групи умов спирається на ідеї В.І. Андреева, згідно з якими, творчий саморозвиток є інтеграційною характеристикою процесів “самозвеличення”, серед яких систематизуючими компонентами виступають самопізнання, творче самовизначення, самоврядування, самовдосконалення й творча самореалізація особи педагога в професійно-творчому становленні.

Література

1. Вульфів Б.З. Педагогика рефлексии: Взгляд на профессиональную подготовку учителя / Б.З. Вульфів, В.Н. Харкин. – М., 1995. – С. 22.
2. Андреев В.И. Диалектика воспитания и самовоспитания творческой личности / В.И. Андреев // Основы педагогики творчества. – Казань, 1988.
3. Загвязинский В.И. Педагогическое творчество учителя / В.И. Загвязинский. – М., 1987.
4. Коточигова Е.В. Творчество как наиболее существенная и необходимая характеристика педагогического труда. Творческое мышление / Е.В. Коточигова // Психология профессионального педагогического мышления. – М., 2003.
5. Матюшкин А.М. Концепция творческой одаренности / А.М. Матюшкин // Вопросы психологии. – 1989. – № 6. – С. 29–33.
6. Лукьянова М.И. Психолого-педагогическая компетентность учителя: Диагностика и развитие / М.И. Лукьянова. – М. : Сфера, 2004. – 144 с.
7. Львова Ю.Л. Творческая лаборатория учителя / Ю.Л. Львова. – М., 1992.
8. Слостенин В.А. Профессионально-педагогическая подготовка современного учителя / В.А. Слостенин, А.И. Мищенко // Педагогика. – 1991. – № 10. – С. 79–84.

ШУРКО Г.К.

СТВОРЕННЯ ЄДИНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ МІЖ ЛІЦЕЄМ І ВИЩИМ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-БУДІВЕЛЬНИКІВ

Актуальність досліджуваної теми пов’язана з тим, що основою національного й духовного відродження суспільства в Україні є система освіти, сучасна стратегія якої базується на основних положеннях Конституції України, Національної доктрини розвитку освіти, Законів України “Про загальну середню освіту” та “Про вищу освіту”. Складовою неперервної професійної освіти є допрофесійна профільна підготовка учнівської молоді в різноманітних навчальних структурах вертикальної складової неперервної освіти. Це сприяє забезпеченню наслідування освітніх стандартів, форм, методів, засобів навчання, освітніх технологій при переході від одного рівня освіти до іншого. Ефективним засобом забезпечення наступності є створення єдиного освітнього середовища між ліцеєм і вищим навчальним закладом.

Мета статті полягає у висвітленні умов створення й функціонування єдиного освітнього середовища між ліцеєм і вищим навчальним закладом з метою неперервної допрофесійної профільної та професійної підготовки майбутніх інженерів-будівельників.

Одним із важливих і перспективних напрямів забезпечення наступності між загальноосвітнім середнім профільним закладом і вищим навчальним закладом у підготовці майбутніх інженерів-будівельників в умовах неперервної освіти є створення єдиного освітнього простору, в межах якого відбувається ця підготовка.

Підкреслюючи роль освітнього середовища у вирішенні питання підвищення ефективності навчання, І.С. Якиманська, [3] вказує на те, що середовище може активізувати чимало факторів, які впливають на успішність навчання, акцентуючи при цьому увагу на важливості того, щоб освітнє середовище було якомога різноманітним і враховувало індивідуальні можливості кожного учня, його інтереси, нахили, суб'єктивний досвід, накопичений у попередньому навчанні й житті.

Аналізуючи цю тезу, звернемо увагу на те, що, по-перше, освітнє середовище повинно бути різноманітним у плані форм, засобів, методів навчання й використання освітніх технологій; по-друге, освітні можливості освітнього середовища повинні забезпечити індивідуалізацію навчання, адаптувати його до пізнавальних інтересів і потреб тих, хто навчається.

Особливої актуальності набуває питання створення єдиного освітнього середовища в умовах реального входження освітнього простору країни в Європейський освітній простір і необхідності відповідати вимогам Болонської угоди, а також упровадження у зв'язку із цим у систему вищої освіти України відповідних підходів, методів, освітніх технологій.

Зауважимо, що нові цілі й орієнтири загальної середньої освіти, варіативність її змісту в старшій, профільній школі, а також варіативність підходів до організації навчання, методик, освітніх технологій призвели до становлення нових організаційних форм, методів, засобів навчання, освітніх технологій. Цим самим створені сприятливі умови для формування й розвитку освітнього середовища, єдиного за багатьма своїми параметрами як для загальноосвітніх середніх навчальних закладів, так і для вищих навчальних закладів.

Це пов'язано також із тим, що на стику середньої й вищої школи, як зазначають автори А.В. Коржуєв і В.А. Попков [2], відбувається діалектична взаємодія педагогічних процесів, які проходять у школі та вищому навчальному закладі, тобто відбувається привнесення в навчально-виховну практику загальноосвітнього середнього навчального закладу таких елементів вузівської освіти, які збагачують і вдосконалюють можливості середньої школи.

Освітнє середовище – це багатоаспектна, цілісна, соціально-психологічна реальність, яка надає людині комплекс необхідних матеріальних і психолого-педагогічних умов для її освітньої й самоосвітньої діяльності.

Метою створення освітнього середовища є розвиток процесу неперервної освіти й підвищення якості підготовки випускників навчальних закладів; розширення спільної співпраці педагогічних колективів, покращення системи підвищення кваліфікації, інформаційного та методичного забезпечення на основі сучасних інформаційних технологій і засобів телекомунікаційного зв'язку.

В основу створення єдиного освітнього середовища покладено модель сучасної освіти, яка повинна забезпечити інтеграцію різних способів пізнання світу й тим самим розкрити та збільшити творчий потенціал людини для вільних і осмислених дій, цілісного й відкритого сприйняття та

осмислення світу, впровадження інноваційних процесів у систему масової неперервної освіти. У цих умовах основним завданням системи освіти стає виховання творчої особистості з критичним мисленням.

Важливим і непростим завданням, яке повинно розв'язуватися в рамках нової моделі освіти, є виховання установки як у викладачів, так і у тих, хто навчається, на самоповагу, самоконтроль, самоосвіту, саморозвиток.

Нова модель освіти приводить до впровадження нового освітнього середовища, основними характеристиками якого мають бути:

- концептуальна цілісність навчання й розвитку на всіх рівнях освіти;
- багатоаспектність і велика кількість інформації, що потребує від кожного, хто навчається, вміння не тільки знаходити, а й відбирати за певними критеріями необхідну інформацію, тобто вміння та навичків у володінні інформаційними сучасними технологіями, здійсненні аналізу;
- морально-ціннісна повнота, яка дасть змогу будь-якому суб'єкту сучасного освітнього середовища створювати не тільки свою індивідуальну траєкторію навчання, а й індивідуальну траєкторію морального виховання, самовиховання, розвитку та саморозвитку;
- забезпечення умов сучасного спілкування на лінгвістичному, полікультурному, міжособистісному й етнічному рівнях.

Доцільність і навіть необхідність створення єдиного освітнього середовища також пов'язані з тим, що, по-перше, профільне навчання в старшій школі орієнтує більшість її випускників на подальше навчання в системі професійної освіти, переважно в системі вищої професійної освіти; по-друге, вищий навчальний заклад є своєрідним носієм сучасних форм і методів навчання, які переважно орієнтовані на такі результати навчання, на формування таких особистісних якостей, які сьогодні визнаються найбільш важливим і першочерговими. Тобто, говорячи мовою математики, орієнтовані на інваріантні результати навчання й виховання. Звісно, такі інваріантні результати навчання та виховання також актуалізують створення єдиного освітнього середовища.

Старшокласники профільної школи, студенти вищих навчальних закладів, на думку В.М. Кожевникова, “мають спадкоємно просуватися не тільки в своєму загальноосвітньому, профільному, допрофесійному і професійному, але й особистісному розвитку...”

Таким чином, суміжні етапи освіти мають будуватися так, щоб учителі, викладачі, старшокласники, студенти були активними суб'єктами цілісного освітнього процесу” [1, с. 124].

Створення єдиного освітнього середовища неможливе, на наш погляд, без повноцінного впровадження в освітню систему принципів неперервності, послідовності та наступності. Тому, перш за все, взявши за мету принципи наступності між профільною школою й вищим навчальним закладом, які досліджувалися ретельно В.М. Кожевниковим в [1], окреслимо певні умови, які має задовольняти єдине освітнє середовище.

Досліджувати ці умови будемо в трьох напрямках, а саме: розглянемо функціонування єдиного освітнього середовища в аспекті організаційної

діяльності керівників навчальних закладів, на базі яких це середовище створене, а також в аспектах організаційної педагогічної діяльності учителів і викладачів, навчальної діяльності старшокласників і студентів.

Перейдемо до більш детального розгляду функціонування єдиного освітнього середовища загальноосвітнього середнього й вищого навчальних закладів з погляду організаційної діяльності керівників цих навчальних закладів.

1. Діяльність керівників повинна бути консолідованою й взаємною.

Ця вимога полягає в необхідності та обов'язковості взаємного зв'язку у вирішенні питань організації навчально-виховного процесу в загальноосвітньому середньому профільному навчальному закладі та вищому навчальному закладі. Вказаний взаємозв'язок може регулюватися відповідним договором між вказаними навчальними закладами й у випадку, коли профільний навчальний заклад є юридично самостійним і входить до структури вищого навчального закладу, коли профільний навчальний заклад не має юридичної самостійності та входить до вищого навчального закладу як внутрішня структура. Як правило, керівник профільного навчального закладу є штатним співробітником вищого навчального закладу.

Виконання цього потребує від керівників наукового підходу до організаційної діяльності високої професійної компетентності.

2. Діяльність повинна бути спрямованою на виконання місії вказаних навчальних закладів через реалізацію місії єдиного освітнього середовища.

3. Діяльність повинна завжди бути стратегічною, що полягає в підвищенні ефективності навчально-виховного процесу, якості освіти через відповідне функціонування єдиного освітнього середовища.

4. Діяльність повинна бути спрямованою на реалізацію послідовності й наступності цілей, завдань, змісту навчальних планів, програм, методів, форм організації навчально-виховного процесу в профільному середньому навчальному закладі й вищому навчальному закладі.

Виконання цих умов призводить у рамках єдиного освітнього середовища до створення сучасної матеріальної бази навчально-виховного процесу, до забезпечення високоякісної профільної допрофесійної підготовки старшокласників, оволодіння ними початковими професійними знаннями, уміннями, навиками, а в подальшому – до забезпечення високоякісної професійної підготовки їх як студентів.

Перейдемо тепер до розгляду функціонування єдиного освітнього середовища в аспекті організаційної педагогічної діяльності учителів і викладачів.

Педагогічна діяльність учителів і викладачів у рамках єдиного освітнього середовища спрямовується, на думку В.М. Кожевникова, на “реалізацію закономірностей, правил, дій та виявлення ними необхідних якостей особистості в організації наступності загальноосвітньої профільної, допрофесійної підготовки старшокласників, оволодінні ними початковими професійними знаннями, уміннями, навичками, а в подальшому – професійної підготовки у ВНЗ” [1, с. 102].

За змістом вказана діяльність повинна бути комплексною, системною (коли учителі і викладачі акцентують увагу на таких аспектах діяльності, які забезпечують цілісність і спрямованість педагогічної діяльності як системи), мати інтеграційний та інноваційний характер (коли вчителі й викладачі обов'язково враховують взаємозв'язок і взаємозалежність знань, умінь, навичок, якостей особистості старшокласника і студента, формують у них компетентність та особистісно-професійні якості й уміння навчатися та працювати в інноваційному режимі).

Звісно, функціонування єдиного освітнього середовища повинно відбуватися з урахуванням наступності змісту навчальних планів, програм, навчальних посібників, а також наступності розвитку суб'єктів навчально-виховного процесу (маються на увазі старшокласники та студенти), яка виявляється в їх знаннях, вміннях, навичках з урахуванням наступності оцінювання, діагностування результатів навчання, виховання, розвитку старшокласників профільної школи і студентів вищого навчального закладу.

Далі детальніше зупинимось на функціонуванні єдиного освітнього середовища в аспекті навчальної діяльності старшокласників і студентів.

Вчені виділяють як головні такі цілі організації профільної допрофесійної підготовки:

- надання кожному учневі можливості обрати той напрям підготовки, який найкраще відповідає його спрямованості й можливостям, дає змогу впевнитися в доцільності свого вибору, а в разі потреби змінити його;
- допомога учневі в оволодінні тими знаннями, вміннями, які стануть базою професійного навчання в обраній сфері, а також у створенні умов для розвитку якостей особистості, важливих для професіоналів цієї сфери;
- підвищення мотивації навчання та зменшення навантаження учнів.

З іншого боку, як зазначають різні дослідники, допрофесійна підготовка учнів має належати до найважливіших завдань не тільки старшої профільної школи, а й вищого навчального закладу. Вона повинна сприяти не тільки свідомому вибору професії, формуванню стійких мотивів вибору подальшої професійної діяльності, формуванню й розвитку необхідних особистісних якостей, оволодінню початковими професійними знаннями, вміннями та навиками, а й створювати умови для оволодіння старшокласниками вміннями, що скорочують час адаптації їх у вищому навчальному закладі.

Тому функціонування єдиного освітнього середовища в аспекті навчальної діяльності старшокласників і студентів полягає, як зауважує В.М. Кожевников [1, с. 143–144], у реалізації наступності:

- мотивів навчальної діяльності, пізнавальних інтересів на всіх етапах загальноосвітньої профільної, допрофесійної і професійної підготовки;
- цілей в організації навчальної діяльності старшокласників і студентів у здобутті ними загальноосвітньої профільної, допрофесійної та професійної підготовки;
- технологій організації навчальної діяльності старшокласників і студентів;

- дій та операцій у виконанні завдань у навчальній діяльності старшокласників і студентів у певній єдиній послідовності;
- потреби у старшокласників і студентів у засвоєнні теоретичних знань (потреби у фундаментальній підготовці).

Звернемося до того, як у рамках єдиного освітнього середовища, яке створене між Донбаською національною академією будівництва і архітектури та архітектурно-будівельним ліцеєм, відбувається підготовка майбутнього інженера-будівельника.

Архітектурно-будівельний ліцей при Донбаській академії будівництва і архітектури є інтегрованим у структуру вищого навчального закладу структурним підрозділом. У ході навчально-виховної діяльності з 1997 р. ліцей весь цей час вирішує, на наш погляд, дуже важливу проблему, а саме: ліцей надає можливість учнівській молоді із сільських районів, невеликих міст і селищ Донецької області, яка навчається на інженерному профілі (адаптованому до специфіки вищого навчального закладу технологічному профілі), здобути якісну допрофесійну профільну освіту.

Навчальний план ліцею зорієнтований на навчальний план спеціальності “Промислове і цивільне будівництво” цього вищого навчального закладу, тому до варіативної складової навчального плану інженерного профілю включені такі спеціальні курси:

- “Основи нарисної геометрії”;
- “Елементи комп’ютерної графіки”;
- “Вступ до спеціальності інженера-будівельника”;
- “Розв’язання задач з математики підвищеного рівня складності”;
- “Розв’язання нестандартних задач з фізики”;
- “Інформаційно-математичні моделі в діяльності інженера-будівельника”.

Зауважимо, що навчання на інженерному профілі характеризується поглибленим вивченням математики, фізики; суттєвим розширенням і поглибленням шкільного курсу інформатики є викладання двох спеціальних курсів: “Елементи комп’ютерної графіки” та “Інформаційно-математичні моделі в діяльності інженера”.

Впровадження спеціальних курсів з інформатики зумовлено таким. Специфіка інформатики як науки і сфери діяльності людини полягає в тому, що вона забезпечує своїми методами, засобами, технологіями інші галузі знань, пізнавальну й практичну діяльність людини. Тому в цих умовах немає сенсу вивчати в старших класах ліцею стандартний, базовий, інваріантний для всіх профілів курс інформатики. Більш цілевідповідним видається вивчення інформатики відповідно до профілю навчання.

Зауважимо також, що в розробці як навчального плану інженерного профілю, так і робочих програм спеціальних курсів активно брали участь, разом з учителями ліцею досвідчені викладачі відповідних кафедр цього вищого навчального закладу. Цим самим вдалося втілити в життя певні принципи наступності в плануванні навчальної діяльності між ліцеєм і академією.

Характеризуючи далі неперервність навчально-виховного процесу, треба сказати про спарене використання годин інваріантної й варіативної складових навчального плану. Основною формою організації пізнавальної діяльності учнів у ліцеї є урок-пара, тривалість якого, як і в академії, становить 80 хвилин. Скорочені спарені уроки дають змогу вирішити питання оптимізації щоденного навантаження учнів в умовах п'ятиденного навчального тижня. Три-чотири пари щодня з перервами між ними по 10 хвилин і великою перервою 30 хвилин дають змогу зробити досить оптимальним режим роботи і учнів, і педагогів.

Під час проведення спарених скорочених уроків учитель ліцею, як і викладач вищої школи:

- забезпечує органічну єдність матеріалу, який викладається, подаючи його в цілісному інформаційному блоці;
- виділяє з усього матеріалу, який викладається на спареному уроці, найсуттєвішу інформацію;
- визначає, озвучує й реалізує на спареному занятті логіку формування основних понять, що відповідають змісту матеріалу, який викладається;
- підбирає методи, засоби, форми навчальної діяльності, які активізують пізнавальну активність учнів, дають змогу вчителю відійти від традиційної ролі транслятора знань і виконувати роль посередника між поставленим проблемним питанням, до якого учні приходять “самостійно” за допомогою вчителя, і кінцевим результатом у вигляді певних висновків.

Таким чином, спарене використання годин навчального плану дає можливість також адаптувати учнів ліцею до системи навчання у вищому навчальному закладі.

Додамо, що десятихвилинний резерв часу в кожному спареному уроці (90 хвилин, які становлять формальну тривалість спареного уроку, мінус 80 хвилин, які становлять фактичну тривалість спареного уроку) використовуються для додаткових занять (як групових, так і індивідуальних), які проводяться як самопідготовка за розкладом.

Характеризуючи далі навчання на інженерному профілі ліцею, треба зупинитися на досить широкому залученні професорсько-викладацького складу академії до навчально-виховного процесу в ліцеї. Доцільність залучення викладачів академії, поряд із висококваліфікованими викладачами, до навчально-виховного процесу в ліцеї полягає не тільки в забезпеченні високого рівня викладання, а й у тому, що викладання ведеться з урахуванням вимог вищої школи, де згодом будуть навчатися випускники ліцею, що є одним із проявів концепції неперервності допрофесійної профільної та професійної освіти.

Значна увага учителів ліцею й викладачів академії приділяється модифікації, адаптації до вимог навчального процесу в ліцеї сучасних освітніх технологій, які є характерними для вищого навчального закладу, вдосконаленню методичного забезпечення особистісно орієнтованого навчально-виховного процесу.

Таким чином, істотне наближення системи навчання в ліцеї до системи навчання в академії призводить до того, що у студентів – випускників

ліцею, як правило, відсутній період адаптації на першому курсі, а їх успішність у навчанні суттєво вища за успішність інших студентів.

Зупинимось ще на такому аспекті наступності, як елементи проектної діяльності учнів, які навчаються на інженерному профілі ліцею. Ця діяльність знаходить своє відображення в курсових роботах з профільних дисциплін, які є складовою навчально-виховного процесу і своєрідним етапом узагальнення та систематизації знань учнів.

Метою цієї складової є розвиток в учнів навичок самоосвіти, самостійного опанування інформацією з математики, фізики, інформатики, комп'ютерної графіки, а також підвищення навчальних досягнень з профільних предметів.

Зауважимо, що теми курсових робіт підібрані таким чином, щоби в процесі роботи над ними:

- здійснювалося узагальнення знань учнів з профільних предметів;
- учитель мав змогу відслідковувати учнів, які мають певні прогалини в своїй підготовці при досить високому рівні сприйняття ними навчального матеріалу з означених предметів;
- учитель мав змогу відслідковувати учнів, які можуть швидко орієнтуватися в нових і незвичних для них навчальних ситуаціях і виявляють нестандартні підходи до розв'язання того чи іншого завдання, вміють розв'язувати змістові завдання, які вимагають комплексного використання інтегрованих знань з різних предметів.

Ще одним аспектом, що характеризує єдине освітнє середовище між ліцеєм і вищим навчальним закладом, є різнорівнева організація навчального процесу в ліцеї.

Вона складається з:

- індивідуалізації й диференціації навчального процесу з метою поглиблення знань за відповідним профілем навчання;
- активної участі учнів ліцею в турнірах, предметних олімпіадах, конкурсах-захистах науково-дослідних робіт, які виконуються під спільним керівництвом учителя ліцею й викладача відповідної кафедри академії в рамках діяльності відділення малої академії наук, семінарах, науково-практичних студентських конференціях;
- цілеспрямованої профорієнтаційної роботи, яку проводять з ліцеїстами вчителі ліцею разом з викладачами випускових кафедр академії, а також яка проводиться в рамках спеціального курсу "Вступ до інженерної спеціальності".

Якщо характеризувати єдине освітнє середовище між академією й ліцеєм у плані наступності в діяльності керівників цих навчальних закладів, то треба відзначити тісну управлінську діяльність. Вона є можливою, тому що керівник ліцею безпосередньо підпорядковується ректорові академії, що надає змогу оперативно вирішувати різні поточні питання, керівник ліцею входить до складу вченої ради вищого навчального закладу, є штатним викладачем однієї з кафедр академії, тобто сам є носієм усіх характерних властивостей, що притаманні системі професійного навчання у вищому навчальному закладі.

Зауважимо, що ліцей, як структурний підрозділ академії, широко використовує її навчальну базу. Так, заняття з основ нарисної геометрії проводяться в спеціалізованій аудиторії кафедри інженерної графіки, заняття з інформатики і комп'ютерної графіки – в лабораторіях обчислювальної техніки центру інформаційних технологій академії, фізичний і хімічний практикуми – у відповідних лабораторіях кафедр фізики і хімії.

Виховна робота в ліцеї здійснюється в єдиному виховному просторі вищого навчального закладу за наскрізним планом виховної роботи в ньому.

Безпосередньо виховною роботою в ліцеї керує заступник директора ліцею з виховної роботи, який у своїй діяльності тісно співпрацює з проректором академії з навчально-виховної роботи, зі студентським палацом культури та студентським профкомом академії, а також зі студентським і учнівським самоврядуванням.

При цьому ліцеїсти беруть участь у всіх виховних заходах академії так само, як і студенти перших двох курсів.

Висновки. Таким чином, ми розглянули умови створення й функціонування єдиного освітнього середовища між ліцеєм і вищим навчальним закладом, у рамках якого відбувається неперервна професійна підготовка майбутніх інженерів-будівельників. Зауважимо, що входження ліцею до вищого навчального закладу як структурного підрозділу, по-перше, підвищує ефективність його функціонування; по-друге, комплекс “ліцей – ВНЗ” розширює можливості молоді регіону щодо якісної допрофесійної профільної підготовки майбутніх інженерів-будівельників.

Література

1. Кожевников В.М. Наступність профільної школи і вищого навчального закладу (теоретико-методологічний аспект) / В.М. Кожевников. – К. : Педагогічна преса, 2007. – 416 с.
2. Коржуев А.В. Вузовское и послевузовское профессиональное образование. Критическое осмысление, поиск новых решений / А.В. Коржуев, В.А. Попков. – М. : Янус, 2002. – 215 с.
3. Якиманская И.С. Личностно ориентированное обучение в современной школе / И.С. Якиманская. – М. : Сентябрь, 1996. – 96 с.

ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА

ІЛЬЧЕНКО О.Г.

КАБІНЕТ ПРИРОДОЗНАВСТВА В СТАРШІЙ ШКОЛІ

У Положенні про навчальні кабінети загальноосвітніх навчальних закладів указано на доцільність комбінованих кабінетів, у яких поєднано предмети, що належать до однієї галузі. Проте кабінет природознавства серед вказаних у Положенні відсутній. Розробка методичних основ організації такого кабінету є актуальною в час переходу навчального процесу до профільної школи.

Кабінетом, у тому числі і кабінетом природознавства, вважається класна кімната закладу зі створеним навчальним середовищем, оснащеним сучасними засобами навчання та шкільним обладнанням. Основна мета створення кабінетів полягає в забезпеченні оптимальних умов для організації навчально-виховного процесу та реалізації завдань відповідно до Державного стандарту базової і повної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14 січня 2004 р. № 24 [1].

Завданням функціонування навчальних кабінетів має бути створення передумов для засвоєння цілісного змісту освітніх галузей, а також для: організації індивідуального та диференційованого навчання; реалізації практично-дієвої і творчої складових змісту навчання; забезпечення в старшій школі профільного і поглибленого навчання; організації роботи гуртків та факультативів; проведення засідань шкільних методичних об'єднань; індивідуальної підготовки вчителя до занять та підвищення його науково-методичного рівня.

Організація навчальних кабінетів передбачає: визначення предметної специфіки; розміщення кабінетів; оснащення засобами навчання та шкільним обладнанням за єдиними вимогами до упорядкування та вдосконалення організаційно-педагогічних умов функціонування цих кабінетів.

У закладах можуть створюватись такі типи навчальних кабінетів: кабінети з окремих предметів; комбіновані кабінети з декількох споріднених предметів – класна кімната з набором навчально-методичної інформації та матеріально-технічного забезпечення для декількох предметів.

Забезпечення школи окремими кабінетами для вивчення фізики, хімії, біології, фізичної географії вимагає значних матеріальних витрат. Водночас усі кабінети природничих предметів потребують загального устаткування, технічних засобів навчання, що мають значну вартість, їхня установка й обслуговування в кабінетах вимагає значних площ і кваліфікованих спеціалістів.

Гальмує оснащення названих кабінетів не тільки брак коштів, а й розосередження технічних засобів у навчальному закладі, недостатня обізна-